

DE BURGER CENTRAAL

DE STAD OP ORDE

HOOFDLIJNENAKKOORD 2006-2010

GOB – PvdA - GroenLinks

1. Inleiding

Op 7 maart 2006 vonden in Sittard-Geleen gemeenteraadsverkiezingen plaats. Daarbij wonnen de samenwerkende oppositie-partijen GOB, PvdA en GroenLinks gezamenlijk acht zetels (van 12 naar 20), terwijl de zittende coalitie z'n meerderheid verloor (van 20 naar 14). Verder verloor de VVD één zetel en wist TransparanZ z'n enige zetel te behouden.

Op basis van deze uitslag vond van 9 tot 24 maart een informatiefase plaats, gericht op het verkennen van de inhoudelijke koers voor de periode 2006-2010 tegen de achtergrond van deze duidelijke uitslag, maar nadrukkelijk ook de (financiële en bestuurlijke) problematiek waarin de gemeente verkeert. Mede op grond van het rapport *Tijd voor Keuzes*¹ en de tijdens de informatiefase ter beschikking gestelde documenten bleek dat deze problematiek niet alleen omvangrijker maar ook weerbarstiger is dan richting de raad eerder zichtbaar was gemaakt. Winst van de informatiefase is niet alleen dat deze problematiek en de onderliggende mechanismen en cultuuraspecten duidelijk in beeld zijn gekomen, maar ook dat raadsbreed verinnerlijking van het probleembesef heeft plaatsgevonden. Op grond van de verkiezingsprogramma's en vooral de inbreng van fracties tijdens de informatiefase kan dan ook geconcludeerd worden dat de noodzaak van trendbreuken en ombuigingen enerzijds en kwaliteitsverbetering op het sociaal-lokale vlak anderzijds breed wordt onderschreven.

Conform het advies van de informateur hebben de partijen GOB, PvdA en GroenLinks het voortouw genomen in de collegeonderhandelingen en het CDA uitgenodigd om als vierde partij opnieuw medeverantwoordelijkheid voor het bestuur van de stad te dragen door aan de nieuwe coalitie deel te nemen, echter onder de voorwaarde van een vernieuwende impuls op het personele vlak. Het CDA heeft te kennen gegeven geen gebruik te maken van deze uitnodiging. De partijen GOB, PvdA en GroenLinks wensen de uitnodiging richting het CDA te handhaven vanwege de meerwaarde van substantiële verbreding met deze bestuurspartij met z'n provinciale en landelijke netwerk. Vanuit het actuele perspectief van een drie-partijen-coalitie zijn vervolgens de coalitiebesprekingen voortgezet, met het voorliggend hoofdlijnenakkoord als resultaat. Naast dit hoofdlijnenakkoord hebben partijen in twee afzonderlijke documenten een aantal programma-afspraken geformuleerd en zijn er afspraken gemaakt over de invulling van de wethoudersposten. Samen met dit hoofdlijnenakkoord vormen zij de basis voor de start van het nieuwe college. Het hoofdlijnenakkoord en de programma-afspraken weerspiegelen de balans die gevonden is tussen enerzijds de noodzaak om de (financiële en bestuurlijke) problematiek van de gemeente aan te pakken en anderzijds de ambitie om het sociaal-lokale profiel in het gemeentelijk beleid te versterken. Dit alles onder het motto: de burger centraal, de stad op orde.

Leeswijzer

In dit hoofdlijnenakkoord komt allereerst een beknopte beschrijving aan de orde van de situatie waarin Sittard-Geleen verkeert (paragraaf 2), gevolgd door de vooruitzichten bij ongewijzigd beleid (paragraaf 3). Dit leidt tot de conclusie dat ingrijpende keuzes en trendbreuken nodig zijn, gekoppeld aan een sociaal-lokaal perspectief. De trendbreuken komen aan de orde in paragraaf 4, waarna in paragraaf 5 ingegaan wordt op trendbreuken die nodig zijn voor een noodzakelijk nieuwe koers. Dit alles vormt het vertrekpunt voor een uitwerkingstraject richting de begroting 2007 (paragraaf 6), waarna dit hoofdlijnenakkoord wordt afgesloten met een uitnodiging aan allen in deze stad, raad en ambtelijke organisatie om gezamenlijk bij te dragen aan de toekomst van deze stad en aan het vormgeven van een nieuwe bestuurlijke en ambtelijke cultuur.

2. De staat van de stad

Sittard-Geleen staat er bij de start van de raadsperiode 2006-2010 bepaald niet rooskleurig voor, zo blijkt uit het rapport *Tijd voor Keuzes* en de overige stukken uit de informatiefase. In eerste instantie blijkt de financiële problematiek groter te zijn dan aanvankelijk gepresenteerd en dreigt deze door te groeien richting een structureel tekort van 20 miljoen euro per jaar. Het financieel perspectief wordt verder nadelig beïnvloed door wijzigingen van het rijksbeleid. Bestuurlijk en ambtelijk wordt de

---

¹ 'Tijd voor Keuzes', eindrapport van de gelijknamige commissie die in opdracht van de (unanieme) raad onderzoek heeft gedaan naar aangrijpingspunten voor het oplossen van de financiële problematiek van de gemeente Sittard-Geleen. De commissie bestond uit de externe leden mevr. A. Van de Vondervoort, prof.dr. A. Korsten en drs. P. Jussen RA. Verder waren lid van deze commissie dhr. P. Geenen (wethouder Middelen, voorzitter) en mevr. mr. M. Goldsmits (gemeentesecretaris). Het eindrapport werd op 10 maart aan de raad aangeboden. De aanbevelingen van deze commissie zijn grotendeels overgenomen in dit hoofdlijnenakkoord.

financiële haalbaarheid onvoldoende voorop gesteld in het handelen, en ontbreekt het aan adequate machinerie om te komen tot matiging en beheersing. Daardoor werd te vaak geprobeerd om verder te springen dan de polsstok lang is. Achter deze financiële situatie gaat een breed en diep cultuurprobleem schuil, want het ontbreekt in Sittard-Geleen aan voldoende voorvechters en cultuurdragers voor budgettaire discipline. De gemeente neemt verder besluiten zonder heldere rolopvatting en zonder een voldoende selectieve en discriminerende strategie. Er zijn met andere woorden teveel plannen en projecten, die ook nog eens onvoldoende getoetst zijn op financiële haalbaarheid en maatschappelijke draagvlak. De gemeente geeft een erg ruime invulling aan datgene waarvoor het lokaal bestuur verantwoordelijk is, hetgeen niet alleen blijkt uit het stelselmatig 'opplussen' van versoberingen van het rijksbeleid, maar ook uit een cultuur van alles zelf te willen regelen en iedereen te willen 'pleasen'. Beleid wordt consequent gestapeld, nooit gestopt. Vermindering van middelen leidt niet tot vermindering van ambitie. De ambtelijke organisatie is in kwalitatieve zin nog niet doorgegroeiwd naar de schaal van de stad. Op het gebied van de organisatieontwikkeling moeten dus nog belangrijke stappen gezet worden. En op het gebied van automatisering is sprake van een ernstige achterstand met groeiende risico's voor de bedrijfsvoering.

Naast een krimpend financieel perspectief, de door de commissie Tijd voor Keuzes beschreven cultuuraspecten en de geschetste achterstanden is lange tijd de dalende trend van het inwonertal genegeerd. In de stadsvisie en de daarop volgende begrotingen en beleidsnota's is consequent uitgegaan van een groei richting 100.000 inwoners, terwijl studies naar demografische ontwikkelingen juist steeds duidelijker wijzen op een krimp, en wel richting 92.000 inwoners in 2015.² Tegelijk met deze krimp doet zich ook nog eens een sterke wijziging van de bevolkingssamenstelling voor, die zich kenmerkt door een afnemend aantal 30-64 jarigen (beroepsbevolking) in combinatie met een sterke vergrijzing. De krimp en wijziging van de samenstelling van de bevolking zijn tot op heden nog op geen enkele wijze opgenomen in het gemeentelijk beleid, dat juist (tegen beter weten) is blijven uitgaan van het realiseren en faciliteren van de bevolkingsgroei. Sittard-Geleen heeft verder te maken met serieuze risico's in het behoud van de ontwikkeling van grotere (industriële) bedrijvigheid. De ontwikkelingen rond NedCar tonen keihard aan hoe kwetsbaar we op dit punt zijn. Dit heeft onontkoombare gevolgen voor de toekomst, waarop nadrukkelijk geanticipeerd moet worden.

In de geschetste praktijk voelt de burger³ zich onvoldoende centraal staan in het bestuurlijk en ambtelijk handelen. Dienstverlening wordt nog onvoldoende ervaren als een kerntaak van de gemeente, innovatieve mogelijkheden op het gebied van bijvoorbeeld e-dienstverlening zijn nog nauwelijks opgepakt. Bij de burger bestaat de indruk dat onderwerpen als de kwaliteit van de directe woon- en leefomgeving minder hoog op de agenda staan als bijvoorbeeld de afbouw van het Fortuna-stadion. Burgers worden nog te dominant als consumenten van gemeentelijke producten gezien, in plaats van participanten. Communicatie is mede daardoor teveel gericht geweest op uitsluitend het uitleggen van gemeentelijk handelen, in plaats van het organiseren van dialoog. De betrokkenheid van inwoners bij de totstandkoming van beleid blijft nog te vaak beperkt tot het (op grond van een wettelijke verplichting) kunnen reageren op panklare beleidsproducten (= inspraak), in plaats van het in samenspraak met burgers opstellen hiervan (= interactieve beleidsvorming). De winst zal nadrukkelijk gezocht moeten worden in een wijziging van houding (cultuuropvatting) ten aanzien van de dienstverlening, naast de vanzelfsprekende verbetering van de benodigde technieken, waaronder internet en e-dienstverlening. Bekend is dat de organisatie op dit punt een inhaalslag zal moeten maken.

3. Doorkoersen?

En wat is het perspectief als de gemeente gewoon op deze wijze blijft doorkoersen? Bij ongewijzigd beleid en handelen zal het begrotingstekort hoogstwaarschijnlijk blijven oplopen en komen de gemeentelijke financiën nooit 'in control'. De gemeente zal daardoor steeds verder in de gevarenzone van een artikel-12-status komen, hetgeen inhoudt het verliezen van de eigen regie als gevolg van een krachtig ingrijpen van hogere overheden. Noodzakelijke investeringen in de kwaliteit van bijvoorbeeld wijkvoorzieningen, openbare ruimte, organisatie en automatisering blijven daardoor financieel nauwelijks haalbaar. Het nog langer negeren van onvermijdbare wijziging van omvang en samenstelling van de bevolking zal leiden tot een disbalans tussen het aanbod van bijvoorbeeld woningen en voorzieningen dat gerealiseerd wordt enerzijds en de gewijzigde vraag anderzijds. En

---

² Dit cijfer is het gemiddelde van de prognoses van ABF PRIMOS (dat uitgaat van 91.000 inwoners in 2015) en het ETIL (93.000 inwoners in 2015).

³ Hieronder worden in dit hoofdlijnenakkoord zowel inwoners als bedrijven en maatschappelijke instellingen (waaronder ook verenigingen) bedoeld.

zonder het versterken van met name het MKB en het investeren in nieuwe werkgelegenheid loopt de stad het risico onvoldoende weerbaar te zijn tegen dreigende tegenslagen op het gebied van de (grote) industriële bedrijvigheid. Tenslotte wordt het risico gelopen om het meest kostbare 'goed' van de lokale overheid, namelijk vertrouwen en draagvlak van haar burgers, langzaam maar zeker kwijt te raken. Al deze vooruitzichten leiden tot versterking van de overtuiging dat, conform het advies van de commissie Tijd voor Keuzes, stevige trendbreuken noodzakelijk zijn om het tij te keren. Dit alles is nodig in het belang van de stad.

4. Noodzaak voor een nieuwe koers

De geschetste problematiek en de vooruitzichten bij ongewijzigd beleid stemmen niet vrolijk. Het is voor bestuurders met verantwoordelijkheidsbesef een taak om niet alleen voor de korte maar ook voor de lange termijn hiervoor oplossingen aan te dragen. Dit gebeurt vanuit de overtuiging dat voor een structurele oplossing enkele mechanismen doorbroken moeten worden. Dit vraagt om een nieuwe koers op basis van trendbreuken op meerdere terreinen, die in de komende periode nader uitgewerkt moet worden, om vervolgens richting organisatie en bestuur geïmplementeerd te worden in wijze van handelen. Hierbij gaat het in ieder geval om de volgende acht trendbreuken:

1. Een andere visie op de burger: participeren i.p.v. consumeren

Het is van belang om de burger (inwoners, bedrijven en instellingen) anders te gaan benaderen dan uitsluitend als consumenten van gemeentelijke producten. Dit betekent werken vanuit een duidelijke grondhouding, zowel bestuurlijk als ambtelijk: wij nemen burgers serieus, hebben vertrouwen in hun zelfwerkzaamheid en hun verantwoordelijkheidsbesef. Vanuit die invalshoek zal de gemeente burgers niet alleen informeren over haar handelen, maar hierover ook met hen de dialoog aangaan. Vanuit die invalshoek zal de gemeente burgers niet alleen meer (in)zicht geven op de totstandkoming van beleid, maar hen hier ook nadrukkelijker bij betrekken. Door de eigen verantwoordelijkheid en eigen mogelijkheden van burgers (inwoners, bedrijven en instellingen) als vertrekpunt te nemen, kunnen zij ook een bredere rol en verantwoordelijkheid krijgen in de oplossingsfeer.

Een koersverandering richting participatie zal nadrukkelijk ook het 'Leitmotiv' worden als het gaat om maatschappelijke participatie, waarbij als één van de hoofdthema's van de inhoudelijke koers zal moeten worden ingezet op het bevorderen van werkgelegenheid, omdat werk boven uitkering gaat. Op dit vlak zal alle denkbare creativiteit ingezet moeten worden, waarbij geldt dat voor hen die dat echt nodig hebben bescherming van de zijde van de overheid geboden zal blijven worden. Het beschermen van de zwakkeren in de samenleving blijft centraal staan.

2. Een andere rolopvatting voor de gemeente: reguleren i.p.v. regelen

De gemeente is zich in al haar handelen nadrukkelijk bewust wat hierbij haar rol, taak en verantwoordelijkheid is. Zeker in grote dossiers zal deze nadrukkelijk beschreven moeten worden, om vervolgens het handelen hieraan voortdurend te toetsen. Uitgangspunt is dat de verantwoordelijkheid voor het oplossen van problemen en realiseren van wensen op het juiste bordje ligt, en dus minder dan in het verleden op het bordje van de gemeente terecht komt. Daarbij wordt een duidelijk verschil gemaakt tussen reguleren (mogelijk maken) of regelen (maken) als vertrekpunt van gemeentelijk optreden, waarbij een voorkeur wordt uitgesproken voor de eerste. In dat geval zal de gemeente meer dan in het verleden moeten kiezen voor de rol van regisseur, van degene die de randvoorwaarden aangeeft waarbinnen ontwikkelingen en voorzieningen kunnen worden gerealiseerd, in plaats van hoofdrolspeler. 'Niet roeien, maar sturen', dat moet nadrukkelijker het motto worden ten opzichte van het verleden. Deze rolopvatting sluit aan op de visie van de participerende burger, die kan worden aangesproken op de eigen mogelijkheden en maatschappelijke verantwoordelijkheid. In de optredende interactie tussen overheid en partners zou vervolgens in plaats van gebaande paden, zoals het ogenschijnlijke automatisme van inzet van financiële middelen van gemeentelijke zijde, ingezet moeten worden op creativiteit en innovatie. Tenslotte past in een sterker rolbewustzijn het verbeteren van opdrachtgever-opdrachtnemerrelaties.

Nadrukkelijk dient te worden opgemerkt dat de gemeente in een meer sturende rol niet mag leiden tot meer regels. Meer vertrouwen bij burgers neerleggen dient juist gepaard te gaan met deregulering en ontbureaucratisering. Tegen die achtergrond zal in samenspraak met inwoners, bedrijven en instellingen een actieplan opgesteld worden.

3. Een actievere houding ten aanzien van dienstverlening

De houding en visie van de gemeente richting burgers (inwoners, bedrijven en instellingen) komt dagelijks tot uitdrukking in de gemeentelijke dienstverlening. Om de burger ook op dit vlak centraal te stellen, is ook hier een trendbreuk nodig. Dienstverlening mag niet ervaren worden als een hinderlijke

onderbreking van de dagelijkse werkzaamheden van de gemeente, maar is hiervan juist één van de belangrijkste taken. Uiteraard houdt het niveau van dienstverlening verband met adequate technische middelen en de noodzaak van technologische vernieuwingen, maar belangrijker nog dan dat is de houding van de gemeente (bestuur en organisatie) ten opzichte van dienstverlening. Verbetering van de dienstverlening mag geen sluitstuk zijn van het handelen, maar moet nadrukkelijk weer als topprioriteit op de bestuurlijke en ambtelijke agenda geplaatst worden, met herkenbare doorvertaling naar resultaten in de praktijk.

4. Van groei naar krimp

Op grond van bevolkingsprognoses zal uitgegaan worden van een krimp van het aantal inwoners tot 92.000 in 2015. Deze krimp tekent zich met name af in de categorie 30 tot 64-jarigen, in combinatie met een sterke vergrijzing. Deze krimp betekent een dalende beroepsbevolking en afnemend draagvlak voor voorzieningen. Ook is er sprake van wijziging van opgaven op het gebied van woningbouw. Daarbij komt het accent meer dan voorheen te liggen op kwalitatief beheren, innoveren en herstructureren van bestaande woongebieden en voorzieningen. Het waar mogelijk aanpassen van de bestaande woningvoorraad aan de eisen van de vergrijzende bevolking en een sterke nadruk op levensloopbestendigheid van (vervangende) nieuwbouw zijn voorbeelden hiervan. Sittard-Geleen wordt hierdoor overigens geen beheergemeente, maar blijft zich ontwikkelen, mogelijk alleen in een ander tempo en in ieder geval met andere accenten.

Vanwege de doorwerking van het thema van de krimpende bevolking richting allerhande beleidsterreinen zal in het najaar van 2006 dit onderwerp goed in beeld gebracht moeten zijn, om het vervolgens richting raad en stad in debat te brengen, gevolgd door doorvertalen van de consequenties naar onder meer het beleid ten aanzien van woningbouw, arbeidsmarkt, voorzieningen, detailhandel, zorg, enzovoort.

5. Consequenter en daardoor betrouwbaar handelen

Burgers (inwoners, bedrijven en instellingen) ontlenen zekerheid aan de besluitvorming van de gemeente. Vanuit die invalshoek moet vastgesteld beleid nadrukkelijker uitgangspunt van handelen vormen. Wat besloten is, wordt ook zo uitgevoerd, daar moeten burgers van uit kunnen gaan. Afwijkingen van beleid behoren nadrukkelijk uitzondering te zijn, en wijziging van beleid vindt pas plaats indien daartoe gegronde redenen zijn. Door nadrukkelijk in de uitvoering het door raad of college vastgestelde beleid als richtsnoer te nemen, zal het optreden van de gemeente consequenter en betrouwbaarder worden. De 'afpraak is afspraak'-cultuur zal niet alleen in het verkeer tussen gemeente en samenleving leidend moeten worden, maar ook binnen de gemeente (bestuur en ambtelijke organisatie).

6. Budgettaire discipline

Om de financiële problematiek van de gemeente te kunnen oplossen, is het van het grootste belang om fors in te zetten op budgettaire discipline, met als belangrijkste trendbreuk de stelregel dat er geen geld wordt uitgegeven dat er niet is. In de begroting 2007 moeten de eerste aanzetten van deze trendbreuk al duidelijk zichtbaar zijn. Daarnaast dienen inspanningen van de gemeente herijkt te worden aan de financiële haalbaarheid, onder het motto dat we niet verder kunnen springen dan de financiële polsstok lang is. Ook bij dit punt is het mogelijk maken van de trendbreuk een kwestie van een combinatie van techniek en cultuur. Het op orde krijgen van instrumenten voor beheersing, verantwoording en controle te krijgen en het formuleren van duidelijke financiële spelregels dient prioriteit te krijgen. Daarnaast is het van het grootste belang om cultuurdragers van budgettaire discipline te krijgen waarbij het college van B&W als eerst verantwoordelijke dient op te treden en het college in onderlinge afspraken de burgemeester, wethouder middelen, algemeen directeur en concerncontroller in positie dient te brengen om met gezag en overtuiging de noodzakelijke trendbreuk op dit gebied uit te dragen.

Daarnaast moet gelden dat bij besluitvorming de financiële consequenties zo goed mogelijk in beeld zijn gebracht, ook voor wat betreft de langere termijn. Mede vanuit die invalshoek, maar ook om op korte termijn maximaal te kunnen bijsturen, zullen alle nog niet in uitvoering zijnde projecten worden opgeschort, in afwachting van een integrale heroverweging. Voor deze herijking wordt het 'nee, tenzij...'-principe gehanteerd, hetgeen inhoudt dat projecten in beginsel beëindigd worden als dit een bijdrage aan de oplossing voor de financiële problematiek oplevert, geen disproportionele nadelige consequenties optreden alsmede het project onvoldoende bijdraagt aan doelstellingen en/of weinig maatschappelijk draagvlak kent.

Tevens zal, omwille van het vinden van aangrijpingspunten voor verbetering van de financiële positie, het gemeentelijk beleid vergeleken worden met dat van vergelijkbare gemeenten (met het IFLO-

onderzoek⁴ als meetlat), waarbij tevens in kaart wordt gebracht op welke terreinen sprake is van het 'opplussen' van rijksbeleid.

7. Eindigheid beleid

Vanuit dezelfde noodzaak als budgettaire discipline, namelijk het bevorderen van een gezond financieel perspectief, is het, conform advies van de commissie Tijd voor Keuzes, van belang om eindtermijnen voor beleid te gaan hanteren alsmede de spelregels 'oud-voor-nieuw' en 'minder geld betekent minder beleid', om stapeling van beleid en beleidsautomatismen (met alle budgettaire gevolgen van dien) te voorkomen. Vanuit deze invalshoek zal ook aan alle subsidierelaties een eindtermijn worden gekoppeld, zodat periodiek heroverwogen kan worden of geldelijke ondersteuning tegen de achtergrond van (gewijzigde) doelstellingen van de subsidiegever of activiteiten van de subsidienemer al dan niet gecontinueerd moet worden.

8. Het belang van communicatie

Vanuit het adagium van 'de burger centraal' dient communicatie nadrukkelijker dan in het verleden een burgergericht karakter te krijgen. Waar mogelijk zal hierbij nadrukkelijker op dialoog en luisteren worden ingezet, ten opzichte van voorlichting en vertellen. Het beschikbare instrumentarium zal hierop moeten worden herijkt, evenals de huidige bestedingen op het gebied van communicatie gemeentebreed. De uitkomst van dit onderzoek dient als basis voor een verbeterslag in het communicatiebeleid van de gemeente, waarbij het versterken van bestuurs- en beleidsvoorlichting en het intensiveren van interactie centraal staan, met als scharnierpunt de wijkcommunicatie. Onderdeel van dit onderzoek is (de wijze van) continuering van de stadskrant en het versterken van de lokale omroep. Extra aandacht voor de communicatie vormt het toelichten van de maatregelen uit dit hoofdlijnenakkoord en het aangaan van de dialoog hierover. Het is van belang de noodzaak hiervan breed uit te dragen, om vervolgens in samenspraak met burgers aan oplossingen te werken.

5. Sociaal-lokale keuzes

De verkiezingsuitslag op 7 maart jongstleden is helder, maar de boodschap van het rapport Tijd voor Keuzes ook. De daarin geschetste financiële en bestuurlijke problematiek maakt het noodzakelijk om de geformuleerde aanbevelingen ter harte te nemen en als vertrekpunt te nemen voor het op orde brengen van de gemeentelijke huishouding. Dit betekent dat raad en college in de periode 2006-2010, en hoogstwaarschijnlijk ook nog daarna, voor de moeilijke opgave staan om met ingrijpende en ongetwijfeld ook pijnlijke keuzes de problematische situatie waarin de gemeente verkeert te doorbreken. Het is immers een illusie om te verwachten dat de omvangrijke problematiek en de daaronder liggende weerbarstige cultuuraspecten in enkele jaren opgelost te hebben. De coalitiepartijen zijn bereid om zich hiervoor verantwoordelijk te maken en roepen stad, raad en organisatie op om dat ook te doen.

Naast de noodzaak tot het forceren van trendbreuken kan niet voorbij worden gegaan aan de noden van de stad en de ambities van de coalitiepartijen om het sociaal-lokale profiel te versterken. Dit betekent dat de uitdaging wordt aangegaan om, naast het saneren, ook in te zetten op het (proberen te) realiseren van ambities uit de verkiezingsprogramma's. Realiseren, omdat een deel van deze ambities niet te maken heeft met beslag op extra middelen, maar met zaken als aandacht, houding en accentverschuiving. En proberen te realiseren, omdat het overige deel van deze ambities wel afhankelijk is van de beschikbaarheid van financiële middelen. En die beschikbaarheid is vervolgens weer afhankelijk van de mate waarin we er in slagen om een sluitend meerjarenperspectief te bewerkstelligen.

De geschetste afhankelijkheid van het welslagen van de noodzakelijke saneringsoperatie voor het realiseren van investeringen op het sociaal-lokale vlak brengt een volgtijdelijkheid in de aanpak voor de komende periode met zich mee. In de eerste helft van de raadsperiode 2006-2008 zal het accent noodgedwongen komen te liggen op het op gang brengen van het structureel op orde brengen van de financiële en organisatorische situatie. Sociaal-lokale beleidsaccenten, zoals beschreven in het document programma-afspraken, zullen in deze periode vooral gezocht moeten worden binnen bestaande middelen, met name door een andere houding, meer gerichte aandacht en creatiever optreden. Strikt en consequent optreden in de jaren 2006 en 2007 en mogelijk een ander beleid van de nieuwe regering in termen van méér mogelijkheden en middelen voor lokale overheden moet begin 2008 zicht gaan opleveren op ruimte voor het investeren in beleidsaccenten op het sociaal-lokale vlak.

---

⁴ IFLO= Inspectie Financiën Lokale Overheid, een afdeling van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Daarom is het de bedoeling om op dat moment samen met de raad te bezien welke herkenbare beleidsambities nog gerealiseerd dienen te worden in de periode tot 2010, zodat in 2010 geconcludeerd kan worden dat de gemeente overtuigende stappen heeft gezet in het op orde brengen van de stad en het centraal stellen van de burger.

De gewenste accentverschillen zijn verwerkt in het document met programma-afspraken, die nadrukkelijk onderdeel uitmaken van het coalitieakkoord. In de nadere uitwerking hiervan zal duidelijk moeten worden welke hiervan op korte termijn kunnen worden opgepakt en welke onderdeel worden van de heroriëntatie begin 2008, tegen het licht van de beschikbare mogelijkheden op dat moment. Nogmaals wordt opgemerkt dat de mate waarin deze mogelijkheden dan voorhanden zijn, in belangrijke mate afhankelijk is van het welslagen van de geformuleerde trendbreuken op korte termijn, te beginnen met zichtbare eerste aanzetten in de begroting 2007, een stevige herijking van alle nog beïnvloedbare projecten, een vergelijking en herijking van beleid met referentiegemeenten en het introduceren van eindtermijnen aan beleid en subsidies. Tenslotte zal onderzoek gestart worden naar herziening van het convenant in het kader van het grote stedenbeleid (GSB), gericht op het optimaliseren van de mogelijkheden tot substitutie. Het uitvoeren van de Mid Term Review in 2007 is het moment om met het rijk hierover aangepaste afspraken te maken.

6. Routekaart voor nadere uitwerking

Het voorliggend hoofdlijnenakkoord is het vertrekpunt voor een intensief uitwerkingstraject, waarvan de resultaten SMART-geformuleerd hun neerslag zullen moeten vinden in de begroting 2007 en verdere documenten. Bij deze uitwerking wordt nadrukkelijk de dialoog met raad, stad en partners gezocht. Daarbij zullen de volgende stappen doorlopen worden:

- Aanbieden hoofdlijnenakkoord aan de raad	6 april
- Start nadere uitwerking van het hoofdlijnenakkoord door het college	vanaf 11 april
- Stadsgesprekken over hoofdlijnenakkoord, gericht op draagvlak en leveren van bijdrage aan oplossingen	Voor de zomer
- Afronding nadere uitwerking met prioriteitsvolgorde en verdere detaillering door het college, gevolgd door aanbieden aan de raad	Augustus
- Raadsdebat over uitwerking hoofdlijnenakkoord	September
- Vaststelling begroting 2007, met daarin de nadere uitwerking verwerkt	Okt/november

Op korte termijn zal deze routekaart nader uitgewerkt worden, inclusief nadere afstemming op begrotingscyclus.

7. Uitnodiging aan de stad, raad en organisatie

Sittard-Geleen staat voor bepaald geen kleine opgave. Dit coalitieakkoord is dan ook geen blijde boodschap. Het was de gemeenteraad reeds bij de vaststelling van de begroting 2006 duidelijk geworden dat bij ongewijzigd beleid het tekort zal oplopen richting 11 miljoen euro. De commissie Tijd voor keuzes heeft, op basis van een unanieme opdracht van de raad, op 10 maart jongstleden echter onmiskenbaar duidelijk gemaakt dat dit tekort bij ongewijzigd beleid zelfs verder oploopt tot 20 miljoen euro. Deze in het rapport Tijd voor keuzes omschreven erfenis noodzaakt de nieuwe gemeenteraad tot onorthodoxe keuzes. In reactie op het rapport Tijd voor keuzes hebben alle fracties deze noodzaak reeds onderschreven. De op te lossen problemen zijn van zo'n omvang en weerbaarheid, dat een gezamenlijke inzet nodig is om deze op te kunnen lossen. De coalitiepartijen zijn van mening dat dit niet alleen door het college kan worden gerealiseerd, maar dat hiervoor maximaal samenspel met stad, raad en ambtelijke organisatie nodig is. Dat is de reden waarom dit hoofdlijnenakkoord aangeboden wordt met een uitnodiging aan stad, raad en organisatie, met een appèl op ieders verantwoordelijkheid voor het op orde brengen van de gemeentelijke huishouding en het centraal stellen van de burger. Samenspel met ruimte voor inhoudelijk debat en verschillen in benadering, maar voortbouwend op het gezamenlijk probleembesef, zoals dat ontwikkeld is tijdens de informatiefase.

Sittard-Geleen, 6 april 2006,

Namens GOB,

Namens PvdA,

Namens GroenLinks,

Joop Reinaerds, voorzitter

Irene Havermans, voorzitter

Minka Doorduyn, voorzitter

Paul Verjans, fractie-voorzitter

Henk de Boer, fractievoorzitter

Jan Muijtjens, fractievoorzitter